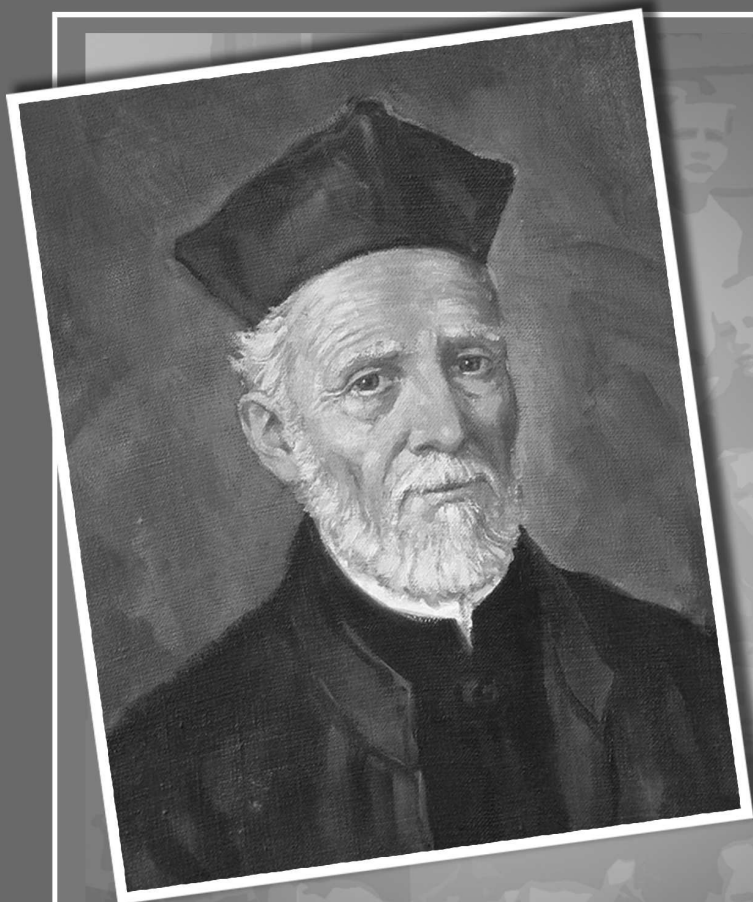

A Dugonics András Piarista Gimnázium Lapja ■ 2007. november V. évfolyam 9. szám

www.szepi.hu

PIÁRFUTÁR

450 éve
született
a piarista
iskolák
alapítója.

PATER PARVULORUM

A SZEPIPRESS jelenti

December 2-án 10 órakor a patrocíniumi ünnepségsorozat zárásaként Kalazanci Szent József születésének 450. évfordulóján ünnepi szentmisén vesz részt iskolánk közössége. Az évfordulóra szeretettel várjuk a szülőket és az öregdiákokat is.

ASzeged-Csanádi egyházmegye Adminisztránsai, hittanosaik számára december 8-án Kalazancius-versenyt rendezünk rendalapítóknak tiszteletére.

Akosárlabda házibajnokság négy részletben, december 4-én, 6-án, 11-én és 13-án kerül megrendezésre.

Akövetkező kategória december 14-én kerül kiosztásra.

December 15-én és 16-án kerül megrendezésre a hagyományos SzePi-Kupa kispályás labdarúgó torna középiskolások számára.

Iskolánk barátai és támogatói adományából idén 226 ezer forintot tudtunk kiosztani a közelgő karácsonyi ünnepekre 22 rászoruló diákunknak.

Ebben a tanévben iskolánk 38 diákja indult az Országos Középiskola Tanulmányi Versenyen. Drukkolunk nekik!

Azenét szerető hallgatónak ritkán adódik alkalmunk a kortárs egyházzenei mű meghallgatására. Ezzel az élménnyel ajándékozott meg bennünket november 11-én a vasárnapi szentmisén közreműködő Szegedi Vox Nova énekkar. Koloss István miséjének tételeit énekelték. Koloss mai egyházzenei kimagasló alakja. Mint orgonaművészek, elsősorban orgonaművei jelentősek, de sok kórusművel ajándékozta már meg templomi énekkarainkat. Ezt a miséjét az apátfalvi templom felszentelésének 250. évfordulójára írta. A művet pár hónappal ezelőtt mutatta be a Szegedi Vox Nova énekkar. A misét Balogh Irén karnagy, a Ságvári gimnázium énektanára tanította be, és vezényelte. Az orgonaszólamot városunk egyik neves orgonaművész-tanára: Bottkáné Égető Mária játszotta.

Nyitott szemmel Kalazancius nyomában

Kalazanci Szent József jubileumán Ruppert József piarista generális asz-szisztenssel beszélgett a Vatikáni Rádió riportere.

Hogyan ünneplik a piaristák Kalazancius születésének 450. évfordulóját?

Mindenekelőtt igyekszünk újra mélyebben megismerni a szent rendalapító alakját, életét és üzenetét a mai világhoz. Ezenkívül szülőfalujában a spanyolországi Peralta de la Salban októberben voltak ünnepségek, ahová összesereglettek a piaristák az egész világról. De minden ország, ahol piaristák élnek és dolgoznak, és ahol piarista iskolák vannak, megszervezi a maga ünnepségsorozatát. Magyarországon november elején volt tudományos konferencia, az iskolákban ünnepélyek. És erre az alkalomra lefordítottuk és kiadjuk Mario Spinelli könyvét Kalazanci Szent Józsefről.

Röviden összefoglalva ki volt Kalazanci Szent József?

Kalazancius atyánk kereső ember volt, aki – miközben Rómában hivatalos ügyeit intézte – rádöb-bent a korabeli szegény római gyerekek tragédiájára. Mivel nem volt számukra tanulási lehetőség, nem tanultak meg írni, olvasni, nem ismerték meg a hit alapelemeit sem. Mivel másoknál nem talált segítséget a helyzet megoldására, a maga erejéből megnyitotta az első ingyenes népiskolát az ezeröttszázas évek végén, majd intézményének fenntartásáért szerzetesrendet alapított. Egész életét erre áldozta.

A legszegényebb gyermekek irástudatlansága ellen küzdött. Mi volt nevelési elve?

Egyrészt felismerte, hogy csak akkor tud a legszegényebb gyerekek szívéhez férközni, ha maga is szegénnyé lesz. Mun-

katársaitól is megkövetelte ezt. A tanításban pedig azt az elvet követte, hogy a lehető legegyszerűbb és legcélravezetőbb módszereket és tankönyveket kell használni, ugyanakkor a legmodernebbeket is. Nem félt attól, hogy rendtársait Galileihez küldje, hogy elsajátítsák tőle a legfrissebb tudományos eredményeket.

Mi az üzenete a mai kor emberének?

Nyitott szemmel kell járnunk a világban. Észre kell vennünk az emberek gondjait, és lehetőségeinkhez képest segíteni a bajon. Az ő korában a gyermekek számára a szegénység volt minden rossznak a bölcsője. Ma, a rohanó világban a szeretetvágy, a magányosság, a családi élet és a példaképek hiánya, a magasabb értékek iránti érzéketlenség zülleszt a fiatal nemzedéket. Nekünk is meg kell találnunk a segítséghez szükséges alkalmakat és módszereket.

Ma is kb. egymillió ember analfabéta a földön. Mit tesznek értük a piaristák?

Missziókat nyitotunk azokon a vidékeken, ahol az analfabétizmus felszámolását a társadalom nem tudja megoldani. Afrikában, Indiában és a Fülöp-szigeteken is működnek már piaristák, sőt már az ott felnövekedett piarista nemzedék is beállt a munkába: indiai s néger piaristák.

Mit jelent a fiatalok nevelése?

Azt jelenti, hogy kinyitni a szemet annak meglátására, hogy léteznek maradandó és komoly értékek. És meggyőzni arról, hogy érdemes ezekre törekedni. Rádöb-benteni arra, hogy hit és tudás nem mondanak ellent egymásnak, hanem kiegészítik egymást. Egészséges és kiegyensúlyozott életre segíteni, példát adni, hogy boldog legyen. Ez utóbbi rendkívül fontos. Azt tanítja egy olasz közmondás, hogy a fiatalok befogják a fülüket, ha bölcs oktatást hallanak, de kinyitják mindkét szemüket, ha jó példát látnak.

**Juhász Gyula
CALASANTIUS**

*Ő a kegyes, szelíd szent, aki megy
És szegény, árva gyermeket keres,
Hogy a szívére vonja s gondosan
Nevelje arra, ami nagy s nemes.*

*Vad század véres, könnyes utain
Ő a magasba és a mélybe néz,
Magasba, hol az Isten Anyja vár
És mélybe, hol nyomor van, szenvedés.*

*A jó kertész ő, ki az útfelen
Meglátja a palántát s fölveszi,
A jó pásztor ő, ki az elveszett
Bárányt föllete s enyhét ad neki.*

*Az árvák atyja ő, kegyes atya,
Derűs szívének fénye úgy ragyog
Túl az időkön és világokon,
Mint az egen az örök csillagok.*

Kárpátaljai kiruccanás

Munkács várában Zrínyi Ilonával

Az októberi szünetben négynapos kárpátaljai kiránduláson vett részt tanári karunk kis csapata. Beregsuránynál gyalog léptük át a határt, és örömmel vettük észre, hogy sokunknak nem akadt gondja a cirill betűkkel. „Odaát” már vártak minket egy kisebb busszal; Barna György, kinti „mindenesünk” és Lacz Viktor, azaz Győző aki az autót vezette. Irány Beregszász, a cserkészek otthona. Mivel nagyon korán megérkeztünk, volt még idő elmenni Munkácsra, megnézni a várat, Munkácsy Mihály szülőházát és a székesegyházat, majd megálltunk a Schönborn kastélynál kicsit sétálni.

Másnap szemerkélő esőben Szolyvára érkeztünk, ahol a háború után elhurcolt 30-40 ezer magyar áldozatnak állítottak közös emlékhelyet. Megrázó volt egész családok férfi tagjainak névsorát olvasni. Nagypák, apák, gyerekeik egymás alatt... „Malenkij Robot”. Továbbhaladva útközben meglovagoltuk a Barátság-kőolajvezetékét.

A Vereckei-hágóhoz rettenetesen rossz út visz. Oda többnyire csak magyarok járnak, meg azok az ukrán nacionalisták, akik igyekeznek a csonka emlékművet is elbontogatni. Itt jöttek be

Árpádék. Szép a vidék, nem csoda, hogy mások is szemet vetettek rá. Látuk aztán a csodálatos Szinevéri tavat és élveztük, hogy az Árpád védvonal néhány bunkerét is megnézhattuk, egykori géppuskafészekben csúszva-mászva botladozhattunk.

A következő napon még jobban esett az eső, és bár Huszt várából semmerre sem lehetett látni a ködben, lelkesen elszavaltuk közösen Kölcsey híres versét. Aknaszlatinán Közép-Európa egyik legnagyobb só-lelőhelye található. Szerencsénk volt, mert a sóbányába levitt minket a régi igazgató és megmutatta, hogy hol gyógyulnak két műszakban az asztmás betegek. Sajnos idén már a bánya egyáltalán nem üzemel, mert az alsó szinteket szinte teljesen elöntötte a víz. Megnéztük Európa földrajzi középpontját is, ahol étterem is van mindenféle régi tárggyal, aztán Rahó után a Fehér és Fekete Tisza találkozásánál sétáltunk egyet. Egy bátor ember akadt, aki a hideg idő ellenére meg is fürdött a Tiszában. Hazafelé szinte végig énekeltünk, pedig jó hosszú volt az út.

A vacsora első fogása a Szkumbria volt (valami füstölt „halkülönlegesség”), pár falat volt csupán, de nagyon finom. A Serkertenben étkeztünk mindig, ahol változatos és ízletes ételekből válogathattunk. Este volt mindig a nap fénypontja: játék közösen a nagyterem asztala körül rengeteg nevetéssel.

Az utolsó reggel is – mint végig a túra során – a naposok készítettek elő a reggelit: jászkolbász, mangalica szalonna, és némi kiegészítő, hogy legyen energiánk arra a napra is. Csetfalvára mentünk, ami Beregszásztól néhány kilométerre van és a református templom

messze földön híres. Négy fiatornyos harangtornyát a nagy árvíz után, magyar segítséggel, gyönyörűen rendbe is hozták.

Épült ott egy gyönyörű fatemplom is, amit közösen használnak a római katolikusok és a görög katolikusok. Az ukrán származású templomgondnok néni, aki törte kicsit a magyart, megríkatott bennünket szavaival: áradt belőle a tisztaság és a szeretet. Aztán visszamentünk Beregszászra, ahol a városnézés után, aki akart valami kevéske ajándékot venni, kedvére keresgélhetett a hatalmas piacon vagy a boltokban.

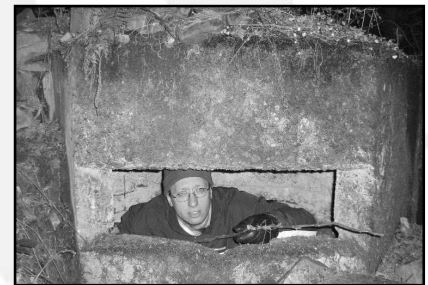
Nagyon kellemes négy nap volt ez együtt, rengeteg élménnyel, nagyon kellemes emlékekkel indultunk haza. Reméljük, hogy kísérőinket viszontlátjuk Szegeden, diákokkal, cserkészekkel.

Köszönjük Papp Attila tanár úrnak a szervezést, a programok összeállítását és az értő idegenvezetést.

Képes beszámoló a
www.szepepi.hu/~psik/karpatalja
honlapon.

A lejátszáshoz az újabb Windows Media Player szükséges.

Sík Péter

Az ezer éves határok őre.
A bunkerben: Papp tanár úr

Ökológiai lábnyom nejlonszatyorral

Az 1970-es években a nejlonzacskó kiszorította a papírzacskót az USA-ban. 20-40 százalékkal olcsóbb az előállítása, évente a 4-5 trillió egyszer használatos darab kerül forgalomba, tartósabb, a súlya pár gramm, a vastagsága max. néhány milliméter. A 80-as évekig luxus volt. A bevásárló központok, a szupermarketek ingyenes zacskói a 21. században a fogyasztói társadalom jólétéről árulkodnak. (Ebből 80 % az USA és Nyugat-Európa területén.) Írországban termékdíjat vetettek ki rá, aminek követ-

Az igazi tesco gazdaságos:
felirat nélkül

keztében 90 százalékkal csökkent a használat. A nejlonzacskók lebomlási ideje 200-1000 év. A többség ugyanis nem jut el a személtérakóig, hanem széttől hajva szétszóródik a világban. A környezetszennyezés csökkentése a megelőzéssel kezdődhet. Ma már kevésbé divatos a műanyag reklám zacskó, mint a papír vagy textiltáska. Saját textil bevásárló táskával indul el, vagy jöjjön az a megszokott Tesco gazdaságos?

Károlyi Attila

Viccében él a nemzet

A hazug embert hamarabb utoléri, mint
szóadás a lovát.

PIÁRFUTÁR

Szeged, sport, piaristák...

„A sport nemcsak testnevelés, hanem a lélek legerőteljesebb, és legnemesebb nevelő eszköze. A sport elsősorban szellemi fogalom.”

Szent-Györgyi Albert

Hadd kezdjem mondanivalómat egy közismert és sajnálatos demográfiai ténnyel: a mai magyar társadalom természetes szaporulata rendkívül alacsony, kevés gyermek születik. Emellett azoknak a generációknak, amelyeknek – fogalmazzunk így bátran – nemzetfenntartó szerepe lesz a következő évtizedekben, fizikai állapota ijesztően romlik. Számos felmérés eredménye bizonyítja – amit közel húsz éves testnevelői tapasztalatom is alátámaszt –, hogy ifjúságunk túlsúlyos, mozgásszegény életmódot folytat, arányában sok a mozgásszervi megbetegedés, deformitás és sajnos egyre többen válnak a különböző káros szenvedélyek rabjává. Sokan már a testnevelés óráit is – amiért mi még annyira lelkesedtünk – nyűgnek érzik, a diákolimpiák mezőnyei egyre kopnak, az eredmények romlanak.

Ezen sajnos nincs mit csodálkoznunk. Az emberek többsége ma már *megengedheti* magának és családjának, hogy fizikai erőfeszítések nélkül, kényelmesen éljen. Elég egy-két gombnyomás, néhány *klikk* és indulnak a programok, a dolgok pedig szinte maguktól működnek. A tévé vagy a számítógép képernyője elé ülve, beszerezhetjük a mindennapi élethez szükséges információkat, alkothatunk, szórakozhatunk, kommunikálhatunk, barátkozhatunk, sőt a virtuális világban akár új „közösségekhez” is csatlakozhatunk. Az ember a feleslegesen töltött idő és mozgásigényét is a kibertérben elégíti ki. Itt súlytalanul mozoghat, itt bárki lehet gyors, bármekkora ugorhat, akárhány gólt lőhet, megtalálhat pontokat, bárkit lekaratozhat... – mindezt kedvező élettani változások és persze emberi következmények, elismerés, elmarasztalás, egyáltalán viszályjelzés nélkül. A képernyőimádát szedi gyanútlan áldozatait. Mindemellett a média felépítette számunkra az önmegvalósító, „*siker ember*” ideálját: legyünk szépek, vagányak, gátlástalanok, és persze legyen szerencsénk. A becsületes munkáról, testi, vagy intellektuális erőfeszítésről nem sok szó esik. Mindazonáltal a társadalmi elvárások nagyon is konkrétak: mindenütt fizikailag és szellemileg egyaránt jól teljesítő, a közkeletű szót használva „*fitt*” munkaerőre van szükség. De nem csak a munkahelyek, a családok is azt igénylik, hogy a családfenntartók erősek, kitartóak és egészségesek legyenek.

Ilyen gondolatok járhattak a fejünkben akkor, amikor testnevelő kollégáimmal megállapodtunk abban, hogy terveinket, a testnevelés tagozat ügyét az igazgatóság elé visszük. Vajon tehetjük-e, amit szeretnénk, vagy mindig felülről mondják majd meg nekünk... Szerencsénk volt. Szeged legrégebb iskolájának legfrissebben kinevezett – és minden bizonnyal legfiatalabb – igazgatója, Pető atya nem azt kérdezte, hogy mi értelme van ennek az egésznek, hanem azt, hogy szerintetek hogyan vágjunk bele? Úgy gondolom, rögtön átlátta – és ez nem lehet véletlen, hiszen maga is lelkes híve a testgyakorlásnak –, hogy a „férfias” arculatú, klasszikus nevelési célokat megvalósítani igyekvő piarista iskola szellemiségéhez igen közel áll a sport eredeti célkitűzése, a nemes versengés, valamint a test és a lélek összehangolt fejlesztése. Furcsa ilyenekről beszélni, amikor a mai sport – legalábbis a kívülálló számára – csak a pénzről, a sztárokról, a doppingról, a botrányokról szól. Mi nem ezzel szeretnénk azonosulni! Az értékvesztéssel küszködő világban mi egyetemes (katolikus=egyetemes!) értékekre szeretnénk nevelni a ránk bízottakat, egy a piarista iskolákban több mint 400 év óta bevált recept szerint: humánus szigorral, bizalommal és szeretettel. Feltételeztük, hogy a testnevelés tagozat ürügyén általunk megkeresett klubokban, egyesületekben hasonlóképpen gondolkodnak a sport és az ember viszonyáról. Ebben sem kellett csalódnunk, hiszen az első körben megszólított sportegyesületek vezetői, vezetőedzői szinte azonnal igent mondtak a jövőbeni együttműködésre. Köszönet érte nekik!

Mindannyian tudjuk, hogy a sport mással nem helyettesíthető, sajátos nevelési lehetőségeket hordozó világ. A sport célja az erőfeszítés, melynek értelme nem a célban elnyert jutalom, hanem az, ami vé általa leszünk. Itt tehát nem kizárólag élsportolókkal kívánunk foglalkozni, s a gyermekeket sem az eredményeikért fogjuk szeretni, hanem önnön magukért, és a maguk teljességében akarjuk elfogadni. Minden neveltünket szuverén személynek tekintünk, aki képes arra, hogy alkotó módon legyen főszereplője saját fejlődésének a kultúrában, tudományban, sportban és a hitben. Olyan személyeket kell formálnunk, akik az élet minden területén elkötelezettek az igazságosság, a másokkal való szolidaritás és a *fair play* iránt. Ezért fontos, hogy a sport mellett tanuljanak, alkossanak a gyerekek. Meg kell velük értetnünk, amit kedves kollégánk, Magó Gábor, egykori kecskeméti piarista testneve-

lő tanár egy beszélgetésünk alkalmával oly szépen megfogalmazott: a sport ne azt jelentse számukra, hogy annyival kevesebbek legyenek másoknál, hanem azt, hogy annyival többek lehetnek! Ne csak kondicionális képességeik legyenek „*topon*”, hanem más irányú adottságaik, kreativitásuk, tehetségük is kamatozhasson, sok-sok kaput hagyva nyitva ezáltal személyiségük és emberségük kibontakozásának. Tanuljanak tovább! Legyenek érzékenyek a társadalmi problémákra! Ehhez mi mestereket és társakat kínálunk nekik.

Nevelési céljainkat – ahogyan ez nálunk gyakorlat – a közösségen keresztül kívánjuk megvalósítani. E közösségbe a tanulók, családjuk, edzőik és tanáraik tartoznak majd bele. A közösségi együttléteknek számos, jól bevált formája működik nálunk, melyekre ezúton nem kívánok kitérni. Azt szeretnénk elérni, hogy sportoló diákjaink ne csak az iskolában legyenek a mieink. Viselkedésük, stílusuk, értékrendjük mindenütt, iskolán kívül, a sportpályán, a medencében, az öltözőben és otthon is kövesse elvárásainkat. Ha ez teljesül, jó szívvel vállaljuk őket, türelmet és megértést tanúsítva versenyek, edzései, edzőtáboraik iránt. Ebben már van némi gyakorlatunk, hiszen rendszeresen részt veszünk és szép eredményeket érünk el a különféle diáksport versenyeken, de ezt bizonyítják a tőlünk kikerülő első osztályú, vagy akár válogatott versenyzők is (pl. a kézilabdás Simon Bence, a vízilabdás Török Béla és Nagy Milán, a kenus Csikos Dániel, vagy a fiatal sportlövő, Bartók Csaba).

Tárgyi feltételeink adottak a tagozatos diákok számára biztosított mindennapos testneveléshez. Tornacsarnokunk, atlétikai pályánk van. Igaz, ez utóbbi jelentős fejlesztésre szorul, de apránként azért haladunk előre. A legnagyobb örömünkre most készült el a Makói Gépgyár ajándéka egy súlylökő-diszkoszvető kombi dobókör, s nemsokára legördíthetjük a Taurus ajándékát a 3x120 m-es gumicsíkot. Ezúton is köszönjük! A személyi feltételekről csak annyit – ha ez eddig nem derült volna ki –, hogy testnevelőinknek vannak étellel teli tervei! Szeretnénk az egyesületi szakadózókkal továbbra is ugyanolyan jó és mindannyiunk számára gyümölcsöző kapcsolatban maradni, mint eddig. Ők is napi kontaktusban vannak a gyerekekkel, a nevelés, képzés nagy része tehát az ő vállukon nyugszik. A beinduló tagozatot lelkes kollégáink, osztályfőnökeink is támogatják!

Győri Ferenc testnevelő

Viccében él a nemzet

*A hazug embert hamarabb utoléri,
ha santa.*

A piarista pedagógia eredete

Kalazancius pedagógiája a lelki tapasztalatain alapszik. Rómában nevelőként is dolgozott, így saját nevelői tapasztalataira is alapozta pedagógiai elképzeléseit. A későbbiekben pedig természetesen a születő iskolában, melyből a Kegyes Iskolák nőttek ki, ő maga is tevékenyen dolgozott, tanított.

A növendék, Kalazancius szerint, Isten gyermeke, aki már kiskorától kezdve képes emberi és természetfeletti személyiségét fejleszteni, ha a vallás és a tudományok terén egységes oktatást és nevelést kap.

A nevelő, Kalazancius felfogásában, egy valóságos miszterionárius. A jó tanár születik, de formálódnia is kell. Intelligensnek, jó lelkületűnek, rendezett megjelenésűnek, testben és lélekben egészségesnek kell lennie. Hogy mindez megvalósuljon, Kalazancius fontosnak tartotta a megújulást: minden 6-8. évben a nevelő kapjon egy év megújulási időt (anno sabatico), hogy erőt gyűjtsön, mérleget vonjon, megismerje saját területén az újdonságokat, és hogy megújult erővel tudja belevetni magát a munkába.

Az alapító elengedhetetlennek tartja a szülőkkel való kapcsolatot is, ha biztos és hosszú távú eredményt akarunk neveltjeinkben elérni. Tanácsosnak tartja teret adni az iskola menetével kapcsolatos szülői észrevételeknek, de határozottan ellene van annak, hogy a szülők nem hozzáértő tanácsai és „szeszélyei” meghallgatassanak.

Pietás (vallásos nevelés): Kalazancius iskolájának fő feladata a növendékek jó erkölcsi és vallásos nevelése, melynek végső célja, hogy képessé váljanak az életszentség elérésére. Beszél a vallásosságra nevelésről, a keresztény hit és lelkiség tanításáról, a keresztény tapasztalat, a vallási kultúra és lelkiismeret oktatásáról.

Lettere (tudományok): Az alapító számára az intellektuális nevelés legalább annyira fontos, mint az erkölcsi, vallásos nevelés (pietás). Véleménye szerint nem lehetséges az er-

kölcsi, vallásos nevelés egy szilárd intellektuális nevelés hiányában. Sőt, a szándékot sem lehet a jó felé irányítani, ha előbb, vagy legalább egyidejűleg, az értelmet nem világosítja meg az igazság.

Kalazancius iskoláiban a büntetést is alkalmazta, hogy elérje tanítványainál a lehető legnagyobb szorgalmat. Végső esetben a testi fenyítést is megengedte (ami ebben a történelmi periódusban nagyon elterjedt volt), de ennek igen megfontolt és mérsékelt módját választotta. Külön személy végezte eme büntetési módot. A tanulóknak módjában állt az is, hogy ha megbánták tettüket, és azt meggyónták, akkor ezzel kiváltásuk a fenyítést.

A büntetés különböző formái voltak még: a jutalmak megvonása, a szóbeli korrekció, a lusták padja, stb. Kalazancius nem riadt vissza attól sem, hogy végső esetben a javíthatatlanokat elbocsássa iskolájából.

Az iskolaév november 3-án kezdődött és október 20-án ért véget.

Az iskolaépület: sokan kérték tőle iskola alapítását. Ezek től azt igényelte, hogy legyen a szerzeteseknek is szálláshelye, iskolaépület, templom, könyvtár és egy kert. Azt akarta, hogy iskolái kis és szegény városokban legyenek, vagy legalább a szegényebb kerületekben. Ha új iskolát kellett építeni, akkor annak egyszerűnek, olcsónak, de jól rendezettnak kellett lennie.

Befejezésképpen megállapíthatjuk, hogy az alapító tizenöt éven keresztül nap mint nap tanított, több éven keresztül, mint alapító, a szerzetesekkel foglalkozott, az összes iskolájának a gondját szívén viselte. Jó hittanár, felnőttek és gyerekek gyóntatója, hithirdető, szerzetesek és világiak lelki vezetője volt. Élete végén az alapítása látszólag csődbe jutott, úgy tűnhet, élete kudarccal végződött, de mint annyi Szent életében, így az ő esetében is elmondhatjuk, hogy a „halálból” egy új élet született.

Irodalom: Giordano, Francesco (1960): Il Calasanzio e l'origine della scuola popolare. Genova, Cornigliano.

Giner Guerri, Severino (1987): San Giuseppe Calasanzio. Roma, CGPS.

Spinelli, Mario (2001): Giuseppe Calasanzio il pioniere della scuola popolare. Roma, Città Nuova.

Boczor Zoltán

A Piliscsabán „A piarista rend Magyarországon” címmel megrendezett rendtörténeti konferencia keretében került sor 2007. november 6-án a *Piaristák* című kötet nyilvános bemutatására. A kötetet Ruppert József generális asszisztens mutatta be.

Ez a Mikes Kiadó által gondozott „Szerzetesrendek a Kárpát-medencében” sorozat immár hetedik kötete. A sorozat hagyományainak megfelelően képekkel gazdagon illusztrálva vezeti végig az olvasót a rend múltján, a kezdetektől a közelmúltig. Színes fényképek mutatják be a történelmi Magyarország valamennyi piarista rendházát és iskoláját Podolintól egészen Gödögig (túl-

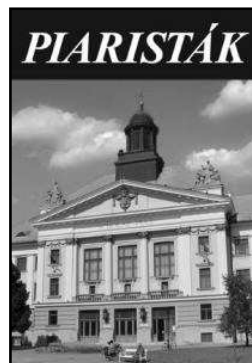
Könyv rólunk

nyomó többségüket Legeza László készítette), de a képek bepillantást engednek a rendi iskolák mai életébe is.

A kötet szövege átfogóan ismerteti a piarista rend tevékenységét és lelkiségét. Ilyen jellegű munka eddig magyarul még nem jelent meg. Borián Tibor Kalazanci Szent József életét és az egyes rendházak történetét foglalta össze, Koltai András pedig új szempontok alapján mutatta be a rend nemzetközi és magyarországi történetét, ügyelve arra, hogy a mai olvasók, sőt a mai piarista diákok számára is

életközelsébe hozza a régi iskolák és az akkori piarista tanárok életét. Ezt célozzák a szöveget kísérő fekete-fehér képek is, amelyek piarista szerzeteseket és diákokat, valamint lebontott vagy átalakított, tehát ma már nem látható, de egykor élettel teli rendházakat és iskolákat ábrázolnak.

www.piar.hu

Apa és mester

I. Szombat reggel van, a Bartók Rádió irodalmi műsorát hallgatom mosdás meg a reggeli és hétvégi tevé-vevés közben. Megüti a fülem ez az idézet Kányádi Kodály-verséből: „*boldog aki-nek térdén/egy nemzet lovagolhat*”.

Rögtön tudom, miről írok az idei Patrociniumra. A Piár Futár szerkesztő-jének az volt a kérése, hogy írjak valamit a rendtartományi stratégiáról. A rádió irodalmi műsorát hallgatva összeállt bennem, hogy mit tegyek. Arról fogok írni, hogy milyen más kép él bennünk Kalazanciusról, mint Kányádiban Kodályról. Meg hogy milyen más a vele való kapcsolatunk. Olyat, hogy például mi Kalazancius térdén lovagolunk, soha nem mondanánk. Ő nem ilyen atyánk. A vele való viszonyunk nem infantilizál, nem tesz minket örökre gyerekké.

II.

1. Amennyire természetesen él ez bennem, éppúgy magától értetődő viszont az is, hogy igenis van infantilizáló apa-fiú viszony, és nem ismeretlen a mi életünkben sem. A „*mi*”-n minket, piaristákat értem. Sokáig nem tudtam erről, annyit érzékeltem csupán, hogy nem szívesen írom-mondom diákjaimnak azt, hogy „fiam”. Nekem nem fiam – gondoltam magamban indulatosan. Inkább öcsém, vagy valamilyen más, nálam fiatalabb rokonom, ha már mindenképpen családi párhuzamokat keresünk. Ön-kéntelenül is lázadtam a fiam megszólítás, és – ma már tudom – az apa-fiú kapcsolat ellen. Az ellen, hogy a tanár-diák viszony örökre gyerekké tegyen: engem mint diákot, avagy én a diákot.

Nekem nincs, és a dolgok jelenlegi állása szerint nem is lesz, fiam, vérszerinti fiam. Nem tudom tehát, hogy milyen ez belülről. Mégis az a benyomásom – ahogy öregszem –, hogy lényegileg nem különbözik azoktól a kapcsolatoktól, amelyek volt diákjaimhoz vagy a nálam fiatalabb rendtársaimhoz kötnék. És hogy éppen ezért nekem is van feladatom ezen a téren. Ki kell találnom, hogy milyennek akarom a velük való viszonyomat. Tennem kell azért, hogy ne legyek infantilizáló ezekben a kapcsolatokban.

2. Hadd térjek vissza Kalazanciushoz!

Milyen képet használnék a vele való kapcsolatom leírására, ha már olyan vehemensen nekirontottam az imént a térden lovagoltatott gyerek képének? – ezzel provokálom magam. Nem könnyű feladat!

Szóban, kép nélkül meg tudom adni. Azt mondanám, hogy Kalazancius esetében „*karizmáról*” szoktunk beszélni: egy olyan adományról, amelyet ki-ki személyesen kap Istentől a közösség javára. Valami olyan feladat a karizma, amelyre kedvem és tehetségem is van, s ha kibontakoztatom, a bensőmből tör elő, örömmel tölt el. Személyes, de mégsem önző. Önmagam maradéktalan és boldog kibontakoztatását adja, de nem szigetel el a többi embertől, hanem éppen ellenkezőleg: szolgálat is. És van még egy fontos jellemzője a karizmának. Az, hogy továbbadható másoknak. Példa és modell, amely másokat is lelkesít, amelyben mások is megtalálhatják önmaguk boldog és örömteli kibontakozását mások javára.

Ha szóban, elvontan

kell beszélnem a Kalazanciushoz fűződő kapcsolatomról, akkor ezt mondanám el. Engem megfog Kalazancius karizmája, és azt keresem az életemben, hogy „*mit tenne most Kalazancius?*” Ez a gondolat, ez a kérdés nem gyerekké tesz, nem visszanyesi a személyiségem kibontakozását, hanem éppen arra sarkall, hogy bátran menjek tovább a magam útján.

„*Ez így akkor meg is van, elvontam szépen tudok erről beszélni. Mégis mi-*

lyen képet használnék, ha szabadna emlékeztetnem magam a kérésemre?” – folytatom a benső dialógust magammal.

Például azt, hogy megáld. Én előtte térdelen – fél térden, nem kettőn – és ő megáld.

Vagy azt, hogy megölel, magához ölel, és örül nekem, meg annak, amit csinállok. Látom a szemén – igenis látom, azért, mert most kívülről nézem magunkat –, hogy örül, kicsit könnyes is a szeme, büszkeség van benne.

Vagy azt, hogy küld. Nem magától el – nem ez a hangsúlyos benne, bár nyilván benne van ez is –, hanem tovább előre. Utra bocsát. Én már előtte vagyok, előre nézek, ő a hátam mögött, egyik kezét még a vállamon tartja, a másikkal meg mintha terelne. Bátorítóan küld az utamon, az ő útján, a mi utunkon.

Most veszem észre, hogy mindketten reverenciában vagyunk... Ez érdekes.

3. Nemcsak attól idegenkedtem korábban, hogy az apa-fiú kapcsolat analógiájára gondolkozzam a tanár-diák viszonyról. Azt sem szerettem, ha valaki mesternek tartotta a tanárt vagy a nevelőt.

Az zavart a mesterképpen, hogy a minden kérdésre a helyes választ tudós és adó, valójában kérdéstelen, és ezért a kérdezőt eleve butának és felkészületlennek beállító bölcs alakját idézte fel bennem. Ez ellen is lázadtam. Nyilvánvalóan azért, mert nekem igenis voltak és vannak kérdéseim, sőt kétségeim, sőt bizonytalanságaim. Nem vagyok mester. Nem vagyok megállapodott bölcs, aki-ben leülepedtek a dolgok. Kétségek és bizonytalanságok forrongnak bennem. Nem válaszaim vannak, hanem újabb kérdéseim. Hozzám ne forduljanak válaszokért, mert csalódnai fognak!

Most, hogy ezeket írom, eszembe jut, hogy e nyugtalan gondolatok ellenére is Kalazanciushoz tudtam úgy fordulni, mint mesteremhez. Azt mondtam neki egy imában: „*Taníts tanítani, téged választalak mesteremnek, a te utadon akarom Jézus követni.*” Őt nem éreztem megmondós bölcsnek. Tudtam úgy tekinteni rá, mint olyan mesterre, aki

meghallgat, komolyan vesz, bátorít. Aki nem megmondja a frankót, hanem megerősít az utamon.

Ilyen mester szívesen lennék én is, ezt tudom vállalni, ez lelkesít. Olyan mester, aki kísér, nem megmond. Aki benső erőket szabadít fel a hozzá fordulóban, nem pedig kívülről pumpál át észt és erőt – pláne megoldást! – a másikkba. Akihez úgy lehet csatlakozni, hogy közben a saját útját járja az ember.

Itt könnyű dolgom van, ha képet kérnek tőlem, mert valaki már kitalált egy jó képet.

A serpa és a hegy

A serpa az a személy, aki a terheket egy időre átveszi, de nem tűnteti el.

Volt már a csúcson és a szakadéokban is, ezért megy hátul, követve a többiek.

Figyeli, hol a helye.

Hagyja magát vezetni az általa jól ismert úton.

A serpa a csoportnak nem motorja, hanem az emlékező.

Nem alázataskodik, hiszen egy konkrét feladatra szerződött.

A serpa az egyetlen a csoportban, aki nem akarja legyőzni a hegyet.

(Magyar Balázs)

Mostanában még egy fontos gondolat foglalkoztat. André Louf idézi az egyik könyvében a hindu mondást: „Ha a tanítvány kész, megjelenik a mester.” Nem lehet erőltetni a mester-tanítvány viszonyt; nem mi választjuk a tanítványainkat, hanem ők tesznek minket mesterükké. Aki vállalkozik a mester-szerepre, annak felkészülnie kell lennie, hogy választhassák.

Ez megint csak lelkesít. Ilyen mester igenis szeretnék lenni. És azt veszem észre, hogy Kalazancius nekem így lett mesterem. Nem ő magasodott fölém és rám, hanem én váltam lassan-lassan nyitottá, hogy befogadjam a példáját, a szavát, a személyét. Megvárta, hogy mesteremmé fogadjam. És előtte úgy élt, hogy mesteremmé fogadhattam.

III.

Hosszú távú és főként közös terveken dolgozunk manapság. Már tudjuk, hogy az első lépés a közös cél megfogalmazása. Apává és mesterré válni Kalazancius módjára, azt hiszem, a közös célunkhoz tartozik.

Urbán József SP
tartományfőnök

Az Isten arcában federengő ember-arc

Egy spanyol földről jött pap, a jogtudományok és a teológia doktora, akit bármely egyetem szívesen örömet fogadott volna professzorává, díszévé, összeszedett a római utcákon csavargó nincstelen, fél vagy néha teljesen bűnöző kis, csöves kamaszok közül százat. Kikunyerált a Szent Dorottya templom szegény plébánosától, Don Antonio Brendarítól két kis termet, és megnyitotta a szegény gyermekek ingyenes iskoláját.

Segítőtársa a plébánossal együtt, még két hozzájuk szegődött pap volt. Ágról szakadt, éhező hívei, most már szinte lélek és test melegben, a lassan, de mindig erősebben hozzábúvó kis, deviáns gyermek csöcselék, akiket anyjuk méhe a semmibe lökött, hogy örököljék anyjuktól és ettől a világtól a semmit – ő ezeket a vad, erőszakos alakokat, a félelemből fakadt, olykor gyűlölet teli tekinteteket, a saját tekintetével lefejtette az arcokról. Mert meglátta bennük a szenvedő Krisztus arcát – és abban tükröződve az emberét.

Az ember nem a semmi szülte és örököse, és „amit velük tesz, velem teszed”. Amikor még jó pár évvel azelőtt Spanyolországban néhányszor bejárta hatalmas egyházközségét, a Pireneus lejtőin vegetáló paraszt falvakat, ahol a „mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma” imasora – ez a mostoha földlejtőkön felhorgadó, csaknem reménytelen fohász – úgy csattant neki a reménytelenség paraszt káromkodásainak, ahogy a földre hajlott, gyűrött ember arc barázdáiból a verejtékcsepp kioltotta a kapaél meg a meddő kövek találkozásának szikráit... Ez a sístergéses vad világ és a hegyi ösvények talp gyötrő emlékei azután kiüjték a kényes-fényes Rómában.

És már tudta: a Metropolis, az Urbs macskakövei ugyanúgy égetik, gyötrik az ember talpát, mint a hegyi utak kavicsa. A világ fővárosa ugyanolyan mocskos és bűdös, mint a pireneusi lelésezegélyeken az akol. Róma akkor, mint mindig minden hatalom, tobzódott ön örömeiben és ön díszítő kedvében. A számtalan szerzetesrend környezetelő, tarka serege, a pápai udvar barokk pompája, ez a látszólag Istennek szánt divatbemutató-show, a hatalom önkultusza söpört végig Róma utcáin és a re-

verendák és csuhák szegélye is úgy söpörtek végig a járdaszegélyen bámészkodó, senkitől meg nem látott, koszos senki-gyerekek arcán is. Ők nem szereplők a világ díszfelvonulásán. A tri-bün, Isten széke, üres.

A pap fölszedte a járdáról ezeket a gyerekeket és szolt hozzájuk. Végül azt mondta:

– Kövessetek engem!

Talán ilyesmit kérdeztek vissza, hogy:

– Hát hol laksz te, fater?

Gyertek velem, megmutatom. A nagy vonulások, a terméketlen földek és a terméketlen járdaszegélyek mentén lakom. Gyertek velem srácok!

És ők elindultak – nem utána – vele, mert először nyúlt ki feléjük olyan kéz, amiben az öt ujj nem ökölbe duzzadt. Az ujjpercek egy picikét felgörbedtek, mint egy kis kosárka, hogy add, add a te kezéd is. És ez az ösgeisztus győzött, mert erősebb volt, mint az ütés, a kéregetés, a hamis alkuk parolái, a védekezés és a megadás kéz-geisztusai lehetnek valaha is. A semmibe markoló kezek megérintik a biztonságot, és végig fut az idegeken és a lelken, az Isten küldte bizsergés.

De mit tesz a hatalom, a világi és a hivatalos egyházi? Először kivár.

– Meglátjuk, miből lesz a cserebogár!

Az egyik pápa segített, nagyon is segített, az őt követő a vállát vonogatta, a harmadik veszélyt szimatolt. Mert 1611-ben már több mint ezer diák volt – köztük sok zsidó gyerek – a Scholae Piaeben, a Kegyes Iskolákban, és végül X. Ince pápa feloszlatta ezt a tanító szerzetesrendet. Halálos ágyán a spanyol pap igazat jövendölt mégis. – Újra szerzetesrend lesz az övék...

Az is lett, ma úgy hívják, piaristák. Mert az Isten-keresés útjai szétválhatnak, de az utak törvényei szerint az időben megint csak összetartanak, hiszen egy a cél: Isten és az ő arcában felderengő ember-arc. Azt a papot ma Kalazanczi Szent József néven tiszteli az egyház.

Részlet Búza Sándor a Petőfi Rádió Kopogtató című műsorában elhangzott bevezető gondolataiból, a piarista iskolák alapításának 400. évfordulóján.

Báhir, a sivatag hajója

أَلْجَاهِلُ هُوَ الْفَقِيرُ الْحَقِيقِيُّ

Nem kedvelem a szentenciákat, mégis a címként választott arab mondást valahogy megszerettem: A tudatlan az igazi szegény. Sok negatívumot lehet hallani az arabokról, az iszlámról és a Koránról, meggyőződéseim szerint azonban ezek nagy része olyanoktól hangzik el, akik egyáltalán nem ismerik ezt a kultúrát. A Báhir, a sivatag hajója rovatban arra vállalkozom, hogy megosszam veletek egyik mániám gyümölcseit. Miért épp Báhir? Ha valóban érdekel, akkor csak olvassd szorgosan a Piár Futár számait, és a rejtegyre hamarosan fény derül.

Az arab nyelv és kultúra iránti szeretetemet még egyetemi éveim kezdetén támadt bennem. Mindig is nagyon vonzott a mesés Kelet. Germanus Gyula úti beszámolóinak olvasása során számtalanszor szeltem át magam is gondolatban a sivatagot, és lelki szemeim előtt láttam a Szent város tiltott övezetét. Így vetődtem el aztán három évvel ezelőtt hátizsákosan két hétre egyik rendtársammal Marokkóba, ahol megtapasztalhattam az arab ember közvetlenségét. Elég volt megkérdezni tőlük *Má iszmuka?* (Hogy hívnak?) és már szinte testvérként kezelték. (Be kell vallanom, akortájt nem futotta sokkal többre arabtudásomból.)

A klasszikus arab nyelvről azt kell tudni, hogy Mohamed idejében egyike volt a sok törzsi nyelvjárásnak (egyesekek szerint a Qurajs törzs volt ez), majd pedig – tekintve, hogy a Korán ezen íródott – kizárólagossá vált. Az arab nyelv érdekessége, hogy ma mintegy 300 millióan beszélnek, mégis csupán írásos formában értik meg egymást. A Korán miatt ugyanis szent nyelvvé vált, így a leírt nyelv mereven egységes maradt, mégis számtalan dialektus alakult ki, amely szókincsében, kifejezéseiben és fordulataiban olyannyira módosult, hogy ma egy szudáni és egy marokkói nem értik meg egymást élőszóban, ugyanazt az újságot azonban el tudják olvasni. Egy perzsa közmondás nagyon szellemesen a következőt mondja az arab nyelvről: *Zebán-i-arabi kuvvat, zebán-i-fárszi seker, zebán-i-turki huner eszt.* (Az arab nyelv erő, a perzsa nyelv cukor, a török nyelv művészet.) A klasszikus arabot már nem beszélnek, az irodalmi arab annak egy módosult változata.

Arra gondoltam, hogy elsőként – mintegy ízelítőül az arabok vendégszeretetéből – sorra veszek néhány arab köszönési formát. Keleten ugyanis a vendég személye szent. (Gondol-

junk csak Ábrahámra, amikor betért hozzá a három vándor; vagy Lót esetére, aki akár még lányai élete árán is megvédte volna a nála megszálló vendégeket.) Azt mesélik – nem tudom, ez megtörtént eset-e vagy pusztán anekdota –, hogy egyszer egy találkoztót készítettek elő Arafat, palesztin elnök és egy zsidó küldöttség közt, de amikor elérkeztek az ebédhez, Arafat nem volt hajlandó együtt enni velük. Megkérdezték tőle, mi ennek az oka. Ezt válaszolta: „*Ha leülnék velük egy asztalhoz enni, utána nem ölhetném meg őket.*”

Az első, ami szembe ötlik az arab köszönéseknél, hogy a válasz sosem pusztán megismétlése az elhangzottnak, vagyis nincs olyan, mint nálunk a szia-szia, vagy viszlát-viszlát. A leggyakoribb köszönés: *Ahlan wa szahlan*, ezt a nyelvkönyvek „Jó napot!”-ként fordítják, azonban a szó szerinti jelentése: „Érezd magad kényelemben néped közt.” A másik, szá-

munkra is ismerősen csengő köszönés az asszalámu *'alíka*, amire a válasz *wa 'alíka asszalámu*, aminek jelentése „A béke legyen rajtad”, valamint „*És rajtad a béke.*” Persze számos formája van, így hát ünnepélyesebb körülmények közt lehet a következőt is mondani: *Asszalámu 'alíku, wa-rrahmatu Alláhi wa barakátuhu!* (Béke veletek, Isten irtalma és áldásai legyenek rajtatok!), amire a válasz *Wa 'alíku szalámu wa barakátuhun ta'ála!* (Adassék béke és a Magasztos áldása neked is). A magyar Viszontlátásra! megfelelője az *Ilá allíqá'il*, amire a válasz *Fi amán Alláh!* (Allah oltalmazzon!) Az araboknál elképzelhetetlen az, ami a spanyoloknál bevett szokás. Ha ugyanis két spanyol találkozik, azt mondja az egyik a másiknak: *?Qué tal?* (Hogy vagy?), amire a válasz *?Qué tal?*, majd pedig – anélkül, hogy bármilyen személyeset mondanának magukról – továbbhaladnak. Sosem értik, ha egy külföldi elkezd mesélni, mi is van vele. A *Kajfa háluka?* kérdésre a válasz legalább: *Alhamdu lilláhi bihajr.* (Allahnak hála, jól.)

Kovács Pál SP

folytatás következik...

Ládafia

Készítsünk adventi naptárt!

Asaját kézzel készített adventi naptár különösen becses ajándék lehet téled kistestvérednek, barátaidnak. Kezdd el időben!

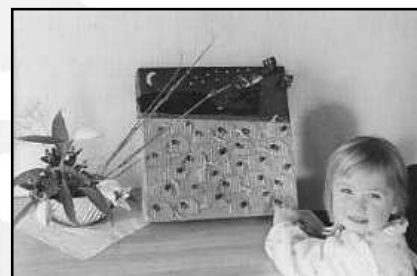
Az adventi naptárakat általában nem az advent kezdetekor, hanem december elsején kezdik el nyitogatni, s december 24. reggelén nyitják az utolsót. 24 rejteke lesz így kalendáriumunknak.

A képen látható adventi naptár elkészítéséhez először is szükség van 24 darab kis csokira. Fontos, hogy olyan csomagolás legyen, hogy rá lehessen kötni fonaldarabkákat, mert ezen fonalak lesznek majd a birkák farkincái, és ezt kell meghúzni a bontogatáskor. Kiváló

erre a célra a szaloncukor, de más is lehet, amit jól be tudunk csomagolni, kis ajándék, pl. a változatosság kedvéért egy mozijeggy, egy kisautócska, stb, amit jónak látunk!

Egy lapos kartondoboz lesz az alapunk, aminek levehető a teteje. Mindegy, milyen alakú. Bevonjuk színes papírral, alul zölddel, felül kékkel, lehet szép hátteret varázsolni régi naptárképből, újságokból kivágott hegyvidéki képekből. Ezután a doboz tetején a zöld részen ablakokat vágunk, olyat, ami ki-becsukható. Ezek mögé kell elhelyezni a csokikat, úgy, hogy a farkuk kilógjon!

Legvégül jönnek a birkák. A testük

hullámpapírból, a lábuk gyufaszáלבól, a fülük fenyőtoboz pikkelyéből készül. Ha van otthon egy szép, színben harmonizáló karácsonyi masnink, díszítésként bátran használhatjuk. Kb. két-három óra alatt elkészíthető a naptárunk.

Szép Ádventet, karácsonyvárást mindenkinek!

Zsíros Szilvia

Viccében él a nemzet

A hazug embert könnyebb utolérni, mint a sánta hasonlatot.

Az első magyar trónörökös

Szent Imre herceg Szent István király és Boldog Gizella királyné fiaként született 1007-ben. Az uralkodó házaspárnak, valószínű, több gyermeke is volt, ám csak kettőnek a neve maradt fenn: Ottó, aki valószínűleg 1000 előtt született (a krónikák szerint 1002 előtt keresztelték meg, és korán halt meg), valamint Imre, aki nevét, valószínűleg anyai nagybátyja, II. Henrik német-római császár után kapta. Életéről krónikák és legendák alapján vannak csak információk.

Nevelésére különös gondot fordítottak szülei. 1015-ben Imre herceg oktatását átvette Gellért püspök, aki Velencéből a Szentföld felé tartva került István udvarába. Gellért hét évben keresztül tanította Imre herceget latinra, elvégeztette vele a kor legmagasabb iskolai fokozatait, a triviumot és quadriviumot. Tizenöt éves korától atyja, Szent István mellett nevelkedett, ahol az államirányítás tudományát, a hadvezérséget, a diplomáciát sajátította el. 23 éves korára Imre kész volt az

uralkodásra, így megfelelő feleséget kerestek számára. A herceg csak apja kifejezett kívánságára házasodott meg, de aztán is szűzies életet élt.

István felkészítette fiát az uralkodásra. Az „Institutio morum – Intelmek Imre herceghez” írásában adott személyes útmutatást az uralkodásra Imre hercegnek. A húszas

évek végén elkerülve szülei udvarából bizonyára elfoglalta a trónörökös hercegeket megillető dukátust és apja reá bízta a „királyi sereg” parancsnokságát is. Ismeretes, hogy Imre viselte az oroszok hercege/vezére címet is, ám ennek értelmezése vitatott. Jellemzően mégis a királyi testőrség parancsnokságát értik alatta. II. Henrik német-római császár halála után utóda, II. Konrád német-római császár hadjáratot indított Magyarország ellen 1030-ban. A győri

csatában győztes magyar sereget valószínűleg Imre vezette. Valószínűsíthető, hogy a békekötésben Imre is részt vett. A békekötéssel Magyarország része lett a Lajta és a Físha folyó közötti terület a Morvamezővel együtt.

István a koronát át akarta adni Imrének, valószínűsíthető, hogy a később átalakított, koronázási palástként ismert miseruhát is erre az alkalomra készítette Gizella királyné. Imrét várva érkezett meg a hír, hogy a herceget vadászat közben egy vadkan halálra sebezte, így 1031. szeptember 2-án belehalt sérüléseibe.

VII. Gergely pápa 1083. november 4-én Istvánnal és Gellért püspökkel együtt szentté avatta.

Ördög Bence 12. B

Bibliográfia:

1. www.wikipedia.org/wiki/Szent_Imre
2. Dr. Révay József: *Szentek legendái, Magyar Könyvklub, 1999, Bp.*
3. *Árpád-kori legendák és intelmek, Szépirodalmi Kiadó, 1983, Bp.*

Királylány rózsával

Szent Erzsébet!
Te Krisztus szemével néztél,
Krisztus kezével adtál,
Krisztus szívével szerettél

Segíts, hogy mi is
Krisztus szemével lássunk,
Krisztus kezével adjunk,
Az Ő szeretetével szeressünk.

Remélünk benned,
Bízunk benned,
Isten munkatársát
látjuk benned,

Krisztus szemével néző,
Krisztus kezével adó,
Krisztus szívével szerető
Szent Erzsébet!

Erzsébet a felebaráti szeretet szentje. Tudta jól használni vagyionát, nem ijedt meg környezete rosszallásától. Arra bízta példáját, hogy vegyük észre a rászorulókat, és ne ijedjünk meg a környezetünkben fel-

hangzó ellenvetéstől, hanem Isten erejével járjunk a Krisztusi úton.

Szent Erzsébet II. Endre királyunk és merániai Gertrud házasságából született 1207-ben. Már négyéves korában elkerült Wartburg várába. 1221-ben kötötték meg házasságát Lajos thüringiai tartományi gróffal. Minden kötelességét pontosan teljesítette. Mint feleség forrón szerette férjét, mint buzgó keresztény az imádságban és az irgalmasság cselekedeteiben tűnt ki. Jótékonyosságát Isten csodával is jutalmazta (rózsacsoda). Egy éhínség alkalmával kiosztotta a csűrökben található összes gabonát, és 64 ezer aranyat. Férje megértően támogatta, de korán, 1227-ben Otrantóban, a keresztesháború előkészületei közben meghalt.

Az irigy rokonság kiűzte Erzsébetet és gyermekeit Wartburg várából. Három évig tartott száműzetése. Magyarországi rokonait nem értesítette, csak Eckbert bambergi püspök könyörült meg rajta. 1228-ban felvette Szent Ferenc harmadik rendjének ruháját. Henrik, rokona, visszahívta és átadta Marburgot és környékét. Erzsébet kórházat

alapított, a szegényeknek élt imádságban és a lélek vidámságában.

24 éves korában halt meg 1231. november 17-én.

Irgalmas Istenünk, kérünk, világossítsd meg híveid szívét, és Szent Erzsébet közbenjárására segíts minket, hogy a világ által fölkínált jólétet megvessük, és mindig égi vigasztalásodnak örvendjünk!

Gyémánthíd két világ között

Szent-Györgyi Albert, a mindannyiunk által ismert orvos-biológus kutató 70 éve került a Nobel-díjasok Panteonjába. Ennek fényében emlékezzünk meg életéről és munkásságáról, mellyel két felettebb fontos és gyakorlati jelentőséggel bíró tudomány, a kémia és a biológia tudományának összekötő kapcsa lett.

1893. szeptember 16-án született Budapesten, régi nemesi családban. A fővárosban kezdte meg orvosi tanulmányait, melyet, mivel 1914-ben bevonult katonának, csak az orosz frontról való hazatérése után, 1917-ben fejezte be. Doktori disszertációját követően megnősült, majd Pozsonyban, a Farmakológiai laboratóriumban kapott állást, de a trianoni békeszerződés miatt néhány nap múlva távoznia kellett a városból. A következő évtizedben Prágában, Berlinben, Hamburgban, Londonban, Leidenben és Groningenben folytatott tanulmányokat az élettan, a gyógyszerstan, a bakteriológia, majd a fizikai kémia területén. 1927-ben az F. G. Hopkins által vezetett cambridge-i biokémiai tanszéken szerezte meg a második, a kémiai doktorátusát, majd E. C. Kendall segítségével egy évig az Egyesült Államokban dolgozhatott. 1928-ban a rochesteri Mayo alapítványnál kutatott, mikor sejtléggzéssel kísérleteit végezve felfedezte a fumársav katalitikus hatását a mechanizmus egyik lépcsőjén.

Még Groningenben megfigyelte a sejtléggzés egy olyan oxidációs folyamatának reakciós késését a mellékvese-kéregben, mely valamilyen redukáló szerves anyag meglétére utal. A vegyületet az elkülönítés és a mennyiségi analízis után, melynek eredménye: $C_6H_8O_6$; hexuronsavnak nevezte el.

1930-ban Klebensberg Kuno hívására hazatérve Magyarországra, 1931-45 között a szegedi tudományegyetem Orvosi Vegyészeti intézetének tanszékvezetője lett. Szegedi évei alatt olyan növényi forrást keresett, melyből a hexuronsav nagyobb mennyiségben is kivonható; ezt a paradicsompaprikában meg is találta: 10 dm³ présnedvből 6,5 g terméket tudott előállítani. Miközben a hexuronsav hatását vizsgálta, az meglepő hasonlatosságokat mutatott a skorbut ellen alkalmazott és 1907-ben Axel Holst illetve Alfred Fröhlich által felfedezett C-vitamin fiziológiai hatásával. 1932-ben Szent-Györgyi skorbutos tengeri malacokon végzett kísérleteivel és tőle függetlenül J. Tillmans- bebizonyította, hogy a hexuronsav nem más, mint C-vitamin, amit skorbutellenes hatására utalva aszkorbinsavnak neveztek el.

1935-ben az MTA levelező, majd 1938-tól annak rendes tagja lett. 1937-ben megkapta a Nobel-díjat „... a biológiai égfolyamatok, különösképpen a C-vitamin és a fumársavkatalízis szerepének terén tett felfedezéséért”, érdemét ma is szülővárosában, Budapesten a Magyar Nemzeti Múzeumban őrzik.

1937-ben Szeged város díszpolgárává avatták, 1938-ban a szegedi egyetem díszdoktora, majd később (1940-41-ben) rektora lett, hol a sejt energiatermelő molekuláinak vizsgálatával kezdett foglalkozni. Munkája megteremtette az alapokat Sir Hans Adolf Krebs vizsgálatai számára, ki két évvel később a teljes oxidációs-átalakítási ciklus összes lépését meghatározta, melyet azóta Szent-Györgyi-Krebs-ciklusnak nevezünk.

1940-ben reformjai és antifasiszta magatartása miatt a sajtó támadásainak keresztüztüzébe került. 1942-től az antifa-

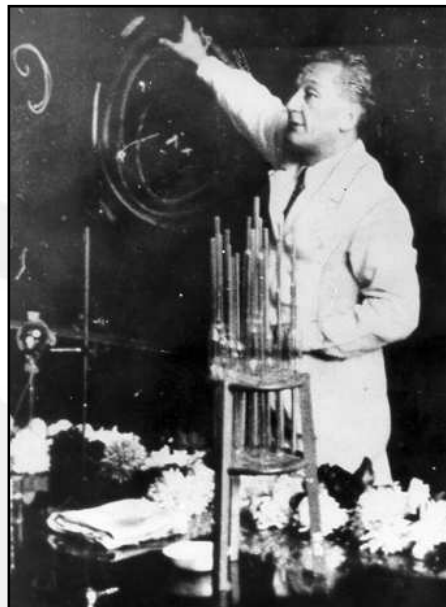
siszta ellenállási mozgalom egyik vezetője lett. A háborúból való kiugrási kísérletben történő közreműködése miatt Hitler személyesen adott ki parancsot elfogatására, de sikerült elrejtőznie a Gestapó elől. 1945-47 között a budapesti tudományegyetem orvosi karának biokémia professzora lett, ahol az izomműködés molekuláris biológiai alapjai megismerésének

szentelte idejét. Vizsgálataival Nobel-díjas kutatásának megfelelő színvonalú eredményeket ért el, melyek közül a legfontosabbnak a mechanikai izomműködés fehérjekémiai hátterének feltárása tekinthető. Az izomban felfedezte az általa aktinnak nevezett fehérjét, és kimutatta, hogy egy másik kontraktilis fehérjével, a miozinnal társulva az izom összehúzódásáért felelős. Emellett észrevette, hogy az izom-kontrakcióhoz ATP-molekula szükséges.

1947-ben a Magyarországon szerveződő kommunista hatalom elől az Egyesült Államokba menekült, és a Boston melletti Woods Hall-ban telepedett le. 1947-62 között az USA Izomkutató Tudományos Intézete tengerbiológiai laboratóriumának igazgatója volt, hol a sejtosztódás kiváltó tényezőivel és ennek nyomán a rák keletkezési okaival foglalkozó kutatásokat irányította.

A rákkutatás mellett atomháború-ellenes tevékenységével is kitűnt. 1970-ben megírta „The Crazy Ape” (Az őrült majom) című könyvét, az értelmetlen vietnámi háború ellen, melyben a tudományról, valamint az emberi túlélés kilátásairól pesszimista hangon értekezik, keményen bírálva vele az amerikai kormányt. 1973-ban, támogatást nyújtandó az újszerű rákkutatási ötletek megvalósításához, Franklin C. Salisburyval alapítványt hozott létre, mely napjainkban egy 210 millió dollárral gazdálkodó, alapkutatásokat és megelőzési oktatásokat finanszírozó szervezetté fejlődött ki.

Kapcsolatait Magyarországgal mindvégig fenntartotta. Az emigrációból először 1973-ban érkezett haza. Részt vett az MTA szegedi Biológia Központjának avatóünnepségén, a Magyarok Világszövetsége elnökségének pedig tiszteletbeli tagja lett. 1986. október 22-én halt meg Woods Hall-ban. A szegedi orvostudományi egyetem még az év december 15-én felvette nevét, tisztelettel adózva így a nagy hazafi, tudós, Nobel-díjas kutató, Szent-Györgyi Albert személyének.

Szent-Györgyi Albert tanítás közben

Tóbiás Roland 12. B

Szlovák-magyar lakosságcsere

Dél-Szlovákia területéről 1945. július 1-jéig 31 780 magyart tettek át a határon kézcicsomaggal. Kiutasították őket. Bűnük az volt, hogy 1938. november 2-a után települtek be. Akkor, amikor augusztus 2-án dekrétummal megszüntették a 650 ezer fős magyar kisebbség csehszlovák állampolgárságát, elvesztették a nyugdíjat, az egészségügyi gondozást és a segélyezést (penicillin, fürdőkezelés, háborús rokkantsági kártérítés, háborús anyagi károk megtérítése stb.) is, de USA megvétőzte a kitoloncolást. A hontalanság 1948 októberéig tartott. Tildy Zoltán, Rajk László és a kisgazda vezetésű magyar kormány ellenezte a felvidéki magyarok kitelepítését. Bár 1946 elején már 100 ezer magyar anyanyelvű háborús bűnöst is kimutattak. Szlovákiában csalódás lett úrrá, hogy a német kérdés megoldódott a németek kitelepítésével (potsdami konferencia döntésének végrehajtásával), de a cseheknek mintha nem lenne sürgős a magyar kérdés megoldása. Magyarországgal tárgyalás kezdődött a lakosságcsereéről (650 ezer csehszlovákiai magyar 100 ezer magyarországi szlovákért). Közben sajtóháború dúlt, Böhm Vilmos a csehszlovák nemzetiségi politikát a munkaszolgálati mozgósítások kapcsán deportálásnak minősítette. A csereegyezmény aláírására 1946.

február 27-én került sor Budapesten. Lakosságcsereére paritásos alapon kerül majd sor. Nem sikerült azonban elérni, hogy a visszamaradó csehszlovákiai magyarok megkapják az állampolgárságot. Csehszlovákia a békekonferenciától akart hozzájárulást kapni további 200 ezer magyar kitelepítésére. A csehszlovák Áttelepülési Különbizottságnál három hónapon belül kellett jelentkezni a magyarországi szlovákoknak, míg a csehszlovák kormány hat hónapot kapott az áttelepítendő magyarok kiválasztására. Az egyezményt a magyar képviselők csak nagyhatalmi nyomásra fogadták el. Az áttelepítési toborzás kedvező politikai és gazdasági légkörben zajlott, míg Magyarországon súlyos gazdasági pangás is volt. 90 000-en jelentkeztek, 59 774 személy vállalkozott. A csehszlovák terv 180 000 magyart jelölt meg. A reszlovakizációs rendelet hatására az 1946-os összeírás már csak 400 ezer szlovákiai magyar szerepelt. 1946 telén 99 nap alatt 44 129 magyar nemzetiségűt deportáltak cseh üzemekbe Dél-Szlovákia területéről. A lakosságcsere 1949 nyaráig tartott, mintegy 90 000 vagyonosabb, földművelésből élő felvidéki magyart telepítettek át.

Károlyi Attila

Rózsa Sándor, a betyárkirály

Hol van a Dél-Alföld? Nyolcvanhét esztendővel a megalázó trianoni döntés után nem is olyan egyszerű megválaszolni ezt a kérdést. Dél-Alföldnek mondjuk napjainkban a Bács-Kiskun megye déli részéből, a Csongrád és Békés megyéből álló, valójában maradék területek laza összekapcsolódását. A történelmi Magyarországon – Rózsa Sándor korában – Csongrád, Békés, Csanád megye egészét, Pest-Pilis-Solt Kiskun vármegye déli, Bács-Bodrog és Torontál megye északi részét nevezték Dél-Alföldnek. Tulajdonképpen ide tartozott Jász-Nagykun-Szolnok, Arad és Temes vármegyék egy része is. A régió része volt két nagymúltú magyar tájegység: Bácska (jelenleg Szerbia) és a Bánát (ma Szerbia és Románia osztozik rajta).

A legendás zsványvezér

Az itt élő magyaroknak – legyenek bármilyen hitűek, rendűek, vagy rangúak – valamiben mégis egy a sorsuk. Összeköti őket a nélkülözésben, félelemben megélt közös történelem. Mert az alföldi magyarság elmondhatatlanul sokat szenvedett az évszázadok során. A gyűjtögető tatár és török csapatok elől a lápos területekre, mocsarakba menekülő őseink fogcsikorgatva nézték falvainak pusztulását. Amikor a török kitakarodott

a vidékről, elődeink talán el sem hitték, hogy állandó üldöztetés nélkül is lehet élni. Lesoványodott, marcona, elvadult férfiak és nők jöttek elő a mocsarak rejtekeiből, közöttük számos koldulásra szorult öreg és gyilkoláshoz szokott ifjú. Az elpusztított alföldi falvak nyomán létrejött mezővárosokból nem lehetett gazdálkodni, sokan települtek ki a szántóföldjeikre. Így jöttek létre a tanyák, - a honfoglalás idején már ismert kezdetleges te-

lepülésforma, a szállás - alapjain. A tanyai emberek magányosak és védtelenek. Ezért megtalálják a módját a védekezésnek: Kútágassal, különféle bonyolult pusztai jelekkel üzennek legközelebbi szomszédjuknak és a hivatlan vendégeknek. Mert a magyar Alföldön akkora a csend, hogy a lódobogás is mennydörgésnek tetszik. S az idelátogató éjszakai lovasokkal jóban kell lennie az emberfiának. Az életbenmaradás ősi ösztöne ez: a nép megtanulta, hogy a hivatlan vendég is vendég. Jószándékkal senki nem érkezik éjféltájt, de haszontalan kérdések helyett a tanyai ember inkább szalonnával és borral kínálja a hallgatag lovasokat. Ez a farkastörvények világa volt.

Ilyen körülmények között jött világra 1813. július 16-án, Röszkén, római kato-

likus szülők gyermekeként Rózsa Sándor, a betyárkirály. Már a születéséről számtalan mendemonda keringett. (burokban, viharban született...stb.) Az élete során meg csak úgy szaporodtak a nép ajkán, a róla született legendák.

Pedig sorsa tipikus szegénylegény sors volt. Egy közönséges tehénlopási ügy kapcsán került olyan helyzetbe, hogy attól fogva élete megpecsételődött. Egyik bűntett követte a másikat és közben mindig bujdosnia kellett.

De még így is, több gyilkossággal a háta mögött, a szabadságharc idején, kapott egy esélyt, hogy új életet kezdjen. Fölajánlotta szolgálatait 150 fős szabadcsapatával, amennyiben őt kegyelemben részesítik. Kegyelmi levelét meg is kapta Kossuth Lajostól. Így vált a délvidéki harcok egyik legvakmerőbb és legrettegettebb magyar résztvevőjévé. A világosi fegyverletétel után viszont ismét rejtőzködni kellett a császári hatóságok elől.

Ez is maradt a sorsa egészen a fogásba esése napjáig. Rózsa Sándor 1878. november 22-én, 65 éves korában, gümőkórban halt meg a szamosújvári börtönben. Egyetlen hagyatéka egy harmatmosta, öreg bunda volt, amely végigkísérte kalandos alföldi életén, s amely kitartott mellette halála órájáig. A temetés utáni árverésen 8 forintért kelt el. Sírhanca mellett orgonabokor nőtt.

(forrás: Szentesi Zöldi László Rózsa Sándor című könyve)

Simor Márton

English Corner

Last month you had a task in connection with films. The best solution came from Héjja Szabolcs, 9.b. Thank you very much!

Now I'm inviting you to become poets. Please write 4-line poems (with the rhyme structure AABB or ABAB), which are funny and there is only one rule: please include the word "November" in your poem! Here is mine,

*In November
Dark comes soon
We turn on lights
In the afternoon!*

Please write your poems and send me your solutions to my e-mail address:
mnagy@szepi.hu
Have fun!

Best wishes,
Nagy Mariann

Deutsche Rubrik

**"Der Friede ist mehr wert
als die ganze Welt".**

Dieses Jahr ist für uns sehr wichtig: vor 450 Jahren ist der Gründer des Piaristenordens geboren. An letzten Novembertagen halten wir das Patrocinium und gedenken des Heiligen Joseph von Calasanz. Zu diesem Anlass habe ich eine Liste von Fragen aus dem Leben von Calasanz zusammengestellt. Wenn du die Antworten hast, kannst du sie mir an meine E-Mail-Adresse schicken. (nemes@szepi.hu)

*Wo und wann wurde Joseph Calasanz geboren?
Welche Bedeutung hat sein Geburtsort?
Wie viele Geschwister hatte J. Calasanz?
Was war sein Vater von Beruf?
Was ist der Vorname der Mutter von Calasanz?
In welcher Stadt war er Schüler?
Wann wurde er zum Priester geweiht?
An welcher Krankheit starben viele Menschen, als er in Rom war?
In welcher Kirche funktionierte seine erste Schule?
Wie hieß das "Mutterhaus" der Frommen Schulen?
Wann ist er gestorben?*

ADOMÁNYGYŰJTÉS

Ismét eltelt látszik egy esztendő. Az iskola ablakán néha lopva, néha bátrabban kikukucs-káló diákszemek romantikus hangulatukban a „természet barna ruháját” figyelhették meg; a realitátabbak az utcán ballagó emberek egyre vastagabb öltözetén könyvelhették el, hogy visszavonhatatlanul öregebbek lettek megint...

Alig néhány nap csupán, s be-köszönt az évkezdés; az egyház életében még inkább, hiszen december 2-án már advent első vasárnapját üljük. Iskolánknak immáron hagyományos, kedves és szép szokása, hogy a Diákönkormányzat vezetésével gyűjtést szervez, ezzel is gyakorolva azt a szeretetet, melyre maga Jézus bízott minket: „Arról ismerjenek meg Benneteket, hogy szeretettel vagytok egymás iránt!” Hajdanán még Dévára juttattuk ki adományainkat; a piarista nővérek nagykárolyi megtelepedése óta viszont már e partiumi kisvárost látogatjuk meg évről évre. Ez idén sem változik, de talán kiterjeszthetjük a megsegítettek körét: két öregdiákunk ugyanis – más-más karitatív szervezetben – vezető szerepet tölt be, s minket kértek meg arra: segítsünk Megváltónk születését méltóbban megünnepeelni.

A gyakorlatban ez annyit jelent, hogy ebben a Készületi Időben is várjuk minden kedves diákunk, hozzátartozóik, ismerőseik; templomi közösségünk adományait december 19-ig. A „lerakatok” az egyes osztályok diák-önkormányzatos képviselői illetve a gimnáziumi porta lesznek. Amire elsősorban számítunk: tisztítószerek; tisztálkodási eszközök;

kozmetikumok; használt, de még használható játékok; ruhák; kreatív eszközök (színes lapok, gyurma, színes kréta...). A nagykárolyi nővérek leánykollégiumot is fenntartanak igen szegény, rászoruló gyermekeknek, s a rezsi kifizetése is rendszeres, komoly próbatétel. Így ha valaki megteheti, pénzadománnyal is támogathatja munkánkat. Ebben az esetben vagy ugyanazon DÖK-képviselőket érdeemes keresniük diákjainknak, vagy pedig iskolánk gazdasági irodájában fizethetik be az összeget. Ez utóbbi esetben kérjük, jelezzék befizetésük célját!

Fáradásukat előre is megköszönve kívánunk Nektek és mindnyájuknak áldott ünnepeket:

SZEPI-DÖK

Hamlet.ws

Október közepén ellátogatott iskolánkba a Krétakör színtársulat, amely magas színvonalú előadással, játékkal, párviadallal, a Hamlet egy csodálatos változatával ajándékozta meg iskolánk tanulóit.

Az eredeti darabot, a konferanszié (Schilling Árpád) különféle más textusokkal is megspékelte (William Blake, Georg Büchner, Eminem, Allen Ginsberg, Johann Wolfgang Goethe, József Attila és Pilinszky János), ám a számos vendég-szerző is Shakespeare dicsőségét szolgálta, a darabét, melyet mindössze három színész (Gyabronka József, Nagy Zsolt és Rába Roland) játszott el ragadós odaadással. Leleményes módon, minket, diákokat is bevontak a cselekménybe. Minden megnyilvánulásuk értelemgazdag és precíz volt.

A mestermű a felnőtté válásról szólt. Az alaphelyzetben egy harmonikus, vagyis családi képe jelent meg előttünk, ahol az apa erélyes, az anya szép, a fiú tanulékony és egészséges.

Azonban az apa halála változást hozott: az anya újraraházasodott, a fiú pedig nem térhetett vissza az iskolába. Hamlet konzervatív ifjú, hisz a család egységében, a szó igazságában, a barátságban, a szerelemben és Istenben. Nem ismeri a veszteség érzését, a elvesztettségét, a kilátástalanságot, s ezzel együtt az önállósággal járó felelősséget sem. A felnőtté válás pillanata az, amikor ráébredünk kiszolgáltatottságunkra, gyengeségünkre, komor magányunkra. Amikor szembenézünk a világgal, és

kétségbeesve tapasztaljuk, hogy az ifjúsági regényekből magunkba szippantott, átlátható szabályrendszerek egyszerűen alkalmazhatatlanok a felnőttek társadalmi viszonyaira, megtörik bennünk valami. Az emberek szálmassan kicsinyesnek, gyávának és hazugnak tűnnek. Ennek elfogadását hívjuk szocializációnak, az ezzel való szembesülést pedig antiszociális viselkedésnek, anarchiának, avagy infantilizmusnak. Képzeltünk-e más sorsot e fiú számára? Nem. Akkor mi a tanulság? Az, hogy nincs tanulság. Life is hard.

Azonban egy biztos, egy olyan szín-darab részesei lehettünk, mely megismételhetetlen pillanat volt, megismételhetetlen összetételű közönség előtt. A "csapat" rengeteg felkérése pedig azt bizonyítja, hogy Schilling Árpád és a budapesti Krétakör színháza jelentős helyet foglal el a kortárs európai színművészetben.

Szrenka Tamás 12. B

Tamás mester könyvespolca

Háborúk, járványok, technikák

Aperui fennsíkon lévő Cajamarca városánál 1532. november 16-án Pizarro foglyul ejtette Atahualpa inka császárt. Pizarro egy 168 spanyol katonából álló szedett-vedett sereget vezetett, ismeretlen földön járt, semmit nem tudott a helyi lakosságról, és nem volt kapcsolata a legközelebbi, tőle 1500 km-re északra, Panamában lévő spanyolokkal. Ezzel szemben Atahualpa a kontinens legnagyobb, és legfejlettebb államának uralkodója volt. Sokmillió alattvalót számláló birodalmának kellős közepén nyolcvanezer fős hadsereg vette körül, és mégis néhány perc alatt fogságba esett. Pizarro, miután foglyaért megkapta a világtörténelem legnagyobb váltságdíját (kb. kétezer tonna aranyat) megölte a császárt.

Hamarosan az amerikai kontinens birodalmi mind összeomlottak, és az európaiak vették át a hatalmat. Az európaiak megérkezése után a himlő, kanyaró, tífusz, bubópestis hatalmas pusztítást végzett az őslakosok között. A járványok jóval megelőzték az európai katonákat. Becslések szerint a Kolumbusz előtti lakosság 95 %-a a kanyaró áldozata lett.

Miért az indiánok estek áldozatul az európai betegségeknek, miért nem a kevés európai az amerikában őshonos betegségeknek? Miért nem egy inka ejtette foglyul V. Károly német-római császárt, spanyol királyt?

A spanyoloknak jobb fegyvereik (puskák) voltak. Miért nem találták fel a pusztát az amerikai kontinensen? Lett volna rá igény, hiszen a birodalmak folyamatos harcban álltak egymással, de a birodalmakon belül is időről-időre polgárháború dúlt.

A spanyoloknak voltak lovaik, az indiánoknak nem. Hogyhogy amerikában nem találtak egyetlen állatot sem, amit háziasíthattak volna hasonló célra? Először talán a véletlenre gondolnánk, esetleg az európaiak felsőbbrendűsé-

gére hivatkoznánk, tévesen. A valódi okokat próbálja megtalálni Diamond könyve.

A kontinensek elhelyezkedése, és egyéb földrajzi adottságok alapján megvizsgálja, hol volt esély nagyszámú növény és állat háziasítására? Hogyan segítette mindez a fertőző betegségek kialakulását? Milyen következménye lett mindennek a kialakuló társadalmakra nézve? Milyen hatása volt a technológia fejlődésére?

A szerző izgalmas és merész utazásra hív minket, az öt kontinensen és tízezer éven keresztül, hogy a végére jobban megértsük a társadalmak fátumait.

Jared Diamond: Háborúk, járványok, technikák (a társadalmak fátumai)

Serényi Tamás

SZEPI - VIDEO

☛ **SARLÓ ÉS KACAGÁS – HAMMER & TICKLE (2006)** – színes magyarul beszélő kanadai-francia-német-angol-amerikai dokumentumfilm. – Szereplők: Mihail Gorbacsov, Václav Havel, Ronald Reagan, Wojciech Jaruzelski, Lech Wałęsa, Peter Sodano, Roy Medvedev – A dokumentumfilm alkotói (Ben Lewis, Christine Camdessus) végigjárják a volt szocialista országokat, hogy választ kapjanak a kérdésre: vajon miért a legnagyobb elnyomás alatt születtek a legjobb viccek?

☛ **AZ ÉLET NYOMÁBAN – WAKING LIFE (2001)** – A film egy fiatal diák útját követi nyomon egy olyan világban, ahol az álmokat és a valóságot rendkívül vékony határvonal választja el egymástól. Különböző emberekkel találkozik, és a legkülönbözőbb létkérdésekről cserél eszmét velük. A központi probléma az, hogy hol ér véget az álom, és hol kezdődik a valóság. Választ nem kapunk, a film inkább csak megkérdőjelezi az effajta határvonalak létezését.

☛ **ZSINÓRON – STRINGS (2004)** – Hal Tara herceg holtan találja apját, Hebalon uralkodóját. A hercegnek menekülnie kell, hogy mentse az életét. Rabszolgának álcázva magát útnak indul, és útja során szembe kell szállnia sok, a múltját érintő, fájdalmas igazsággal, és szembe kell néznie a bizonytalan jövővel... Kidolgozottsága miatt a Zsinóron lenyűgözően hatásos mozi. Egy percig sem marad rejtve előttünk, hogy a szereplők gyönyörűen megmunkált marionett bábok. A csatajelenetek során például több ezer jól látható huzal köti össze a földet a mennyel, így erősítve a tökéletes és korlátlan hatalom érzetét. E sötét fantasy nyomasztó, helyenként rémisztő történetében a fejhez tartozó zsinór elvesztése az élet elvesztését jelenti. A Zsinóron egyrészt A Gyűrűk Ura-generáció gyermekeihez szól, másrészt olyan felnőttekhez, akiket érdekelnek a formabontó animációs fantasyk.

☛ **DODESKADEN – DODESUKADEN (1970)** – színes magyarul beszélő japán filmdráma. Akira Kurosawa egyik leg szebb – színes – filmje.

☛ **GUANTANAMO – THE ROAD TO GUANTANAMO (2006)** – angol film – 2001 szeptemberében négy muszlim fiatal útnak indul otthonából, az angliai Tipton városából Pakisztánba, hogy részt vegyenek barátjuk esküvőjén. Közülük hárman két és fél évvel később érkeznek haza. Ami ez alatt az idő alatt történt velük, az a legmerészebb képzeletet is felülmúlja. A fiatalokat, akiknek egyetlen bűnük az volt, hogy rossz időben voltak

Újdonságaink

rossz helyen, az amerikai hadsereg foglyul ejti Afganisztánban, és a Guantanamo-i fogolytáborba szállítja. Hiába állítják, hogy ártatlanok, az amerikaiak nem engedik őket szabadon, úgy bántanak velük, mint a terroristákkal. Az örökévalóságnak tűnő idő alatt rendszeresen kínozzák, és válogatott bűntettekkel vádolják őket. Amikor előkerül egy videokazetta Osama Bin Laden-ről, fogvatartóik azt állítják, hogy a fiúk rajta vannak a felvételeken. Szinte a véletlennek köszönhető, hogy egy régi angliai rendőrségi ügy tisztázza őket a vádak alól, és a fiatalember 2004 tavaszán hazatérhet Angliába. Az igaz történet interjúk, archív felvételek segítségével és a megpróbáltatások újra eljátszásával elevenedik meg. A három fiúnak a biztonságos kisvárosi létből az újkori történelem legsötétebb poklaiba vezető fizikai és lelki útját bemutató film egyszerre megrendítő és mélyen elgondolkodtató.

A 2006-os Berlini Filmfesztiválon a legjobb rendezőnek járó Ezüst Medve-díjat elnyerő film hatalmas kritikai visszhangot keltett a világsajtóban, hiszen olyan témához nyúlt, ami korunk politikai viszonyait jellemzi, a fenyegetettség és brutalitás beszívargását az emberiség hétköznapijaiba.

SZEPI - HANGARCHIVUM

♫ **DANNEY ALKANA (USA) – ROCK THE BACH** (kemény gitárszólókon hangzik fel Vivaldi, Paganini, Mozart, Beethoven stb. zenéje.)

♫ **ALEX MASI – IN THE NAME OF BACH** (az előadó nagyon tud gitározni és még ennél is jobban szereti Bachot...)

♫ **A CANADIAN BRASS lemezei** – a Vivaldi Évszakjait és Bach és egyéb műveket játszanak fúvós átiratban (Láthatad, hallhattad őket a monstre lipcei Bach fesztiválon is!).

♫ **ANDREAS VOLLENWEIDER – THE STORYTELLER (2005)** – A svájci hárfa olyan hangzást hozott létre, amely egy egész generáció globális életérzését fejezi ki. Közel húszéves pályafutása során több, mint 8 millió lemezt adott el. – Rendkívüli sikerét 1987-ben Grammy díjjal, 1992-ben pedig World Music díjjal ismerték el.

Szegheő József SP

SZEPI - KÖNYVTÁR

☛ **KURT RUH: A NYUGATI MISZTIKA TÖRTÉNETE I-II. (AKADÉMIAI, 2006)** A kiváló német középkorász és te-

ológus találásában közérthetően, olvasmányosan, és mégis tudományos precizitással tájékozódhatunk az első századok egyházatyáinak, majd a középkor, a ferencesek, a női szenteknek misztikus gondolkodásában. Hézagpótló alapmű!

☛ **BORSI-KÁLMÁN BÉLA: ÖT NEMZEDÉK, ÉS AMI ELŐTTE KÖVETKEZIK... A TEMESVÁRI LEVENTE-PÖR 1919-1920 (NORAN KIADÓ, 2006)** Higgadt és igen alapos történeti bemutatása a Trianonnak is megágyazó, temesvári magyar fiatalok ellen folytatott román koncepció pernek. Nem hőzöngés, hanem korrekt és fájdalmas szembenézés.

☛ **ATLASZ. BIBLIA (ATHENEUM, 2005)** A mindenféle tudományágban megjelent SH-atlaszok testvére: a minden bal oldalon színes ábrákkal, térképekkel, táblázatokkal dolgozó, a jobb oldalra pedig tömör szöveges magyarázatokat illesztő kézikönyv ideális hasznoskarácsonyi ajándék fiataloknak, öregeknek egyaránt.

☛ **MIÉRT JÓ EGY ALTERNATÍV ISKOLA? AZ ALTERNATÍV KÖZGAZDASÁGI GIMNÁZIUM PEDAGÓGIAI HATÁSRENDSZERÉNEK EMPIRIKUS VIZSGÁLATA (GONDOLAT, 2007)** Az alcím mindent elárul: szaktudományos zsargonnal, de sok, számunkra is használható ötletet felvonultatva tekintik át szakemberek ennek az izgalmas budapesti alternatív iskolának működését. Tanuljunk!

☛ **KAMARÁS ISTVÁN: AZ IRODALMI MŰ BEFOGADÁSA. SZOCIOLÓGIAI ÉS SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI MEGKÖZELÍTÉS (GONDOLAT, 2007)** Az ismert katolikus olvasás-szociológus elméleti megalapozását adja mindannak, amit immár évtizedek óta pl. az Egri csillagok, az Iskola a határon, a Mester és Margarita vagy a Sorstalanság diákolvasóinak és diákolvasatainak elemzéséből leszűrt.

Csak címekben:

☛ **NAGY GÁSPÁR: ÖSSZEGYŰJTÖTT VERSEK (PÜSKI)**

☛ **GHISLAIN LAFONT: MILYENNEK KÉPZELJÜK EL A KATOLIKUS EGYHÁZAT? (BENCÉS)**

☛ **J.-P. TORRELL: AQUINÓI SZENT TAMÁS ÉLETE ÉS MŰVE (OSIRIS)**

☛ **BERAN FERENC: ETIKA. AZ ÉRTÉKEK TISZTELETE (GONDOLAT)**

☛ **ŐSZD ÁRNYÉKÁBAN. A MÁSODIK GYURCSÁNY-KORMÁNY ELSŐ ÉVE (SZÁZADVÉG)**

☛ **TÖRTÉNELMI FORRÁSOK: KRÓNIKÁNK MAGYARUL (BALASSI)**

Németh Attila SP

NB.: A katalógus honlapunkon megtekinthető!

Mi „mélyről” indulunk...

Már vártuk nagyon az őszi szünetet, hiszen végre lehetett egy kicsit lazítani.

Az első kerékpártúrára készülünk az osztályfőnökünkkel, Győri Ferenc tanár úrral. Sajnos az idő nagyon elromlott. Az előző napokon az eső csak és esett. Mindenfelé csak sár volt. Mi mégis elindultunk az ország legmélyebb pontjára (75,8 m) Tiszaszigetre, kerékpárral!

A találkozó az újszegedi Ligetben volt. Már az induláskor kilyukadt az egyik bicaj kereke, nem is beszélve egy tisztességes láncszakadásról. No, de sebjaj! Az osztályfőnökünk elhárította a bajt, azaz megjavította a bicikliket.

Nekivágtunk. Még a nap is kisütött. A kerékpárúton gond nélkül haladtunk, de a földutakon a sár megmaradt. A Mély-

pontra vezető út annyira járhatatlan volt, hogy a kerékpárokat hátrahagyva gyalogolnunk kellett! Ott aztán jól neveltünk, mert mindenki csupa sár lett. Némi eszegetés, kőhajigálás és ugrádozás után visszaindultunk. És egy újabb defekt. Most az én kerekem esett áldozatul a vadviágok tüskéinek. Győri tanár úr ezt is beragasztotta.

Jól esett hazafelé tekerni. Tudtuk, hogy más iskolában még tanítás folyik, de mi már megtehettük az első kirándulásunkat.

„Mi, a 7. A a legmélyebb pontról elindulva magasra fogunk eljutni!” Remélem!

Farkas Péter János, 7. a

Atlétikai eredmények

BRONZOS CSAPATAINK

Csongrád Megyei Diákolimpia, Ügyességi és Váltófutó Csapatbajnokság, Tisza-parti Stadion, 2007. szeptember 26.

Eredmények:

Távolugrás: 3. hely (Kiss Ágoston, Kőröshegyi Béla, Csikota Péter, Kustár Ferenc, Baksa Csaba), átlag 5 m 31 cm.

Magasugrás: 3. hely (Kiss Ágoston, Baksa Csaba, Csikota Péter, Cseke András, Halmi Szervác), átlag: 153,75 cm

Svédváltó (100, 200, 300, 400 m): 3. hely (Dömsödi Dániel, Kiss Ágoston, Csikota Péter, Simon Bálint), 2 perc 16,6 mp.

UJJÉ A LIGETBE'

Városi Nappali és Éjszakai Tájékozódási Verseny, Újszegedi Liget, 2007. október 12.

Összetett verseny eredményei:

Általános iskolás kategória: 3. hely Kopasz Kristóf (7.a) és Császár Attila (7.a), 4. hely Abt Dániel (8.a) és Bárkányi Tamás (8.a)

Középiskolás kategória: 4. hely Abt Imre (11.a) és Miklós Balázs (11.a)

HAZAI MEZŐKÖN

Házi Mezei Futóbajnokság, 2007. október 9.

Eredmények:

7-9. osztály (17 induló):

1. Seres Imre 9.a, 2. Kormányos Árpád 9.a, 3. Olgyay György 7.a, 4. Bernát Oszkár 7.a, 5. Borovszky Norbert 9.a, 6. Kozák András 9.a, A csapatverseny győztese: 9.a

10-12. osztály (14 induló):

1. Modok László 11.a, 2. Simon Bálint 10.a, 3. Leél-Össy Csaba 12.a, 4. Ördög András 11.b, 5. Gonda Áron 12.a, 6. Varga Viktor 10.a, A csapatverseny győztese: 10.a

Győri Ferenc

Foci házibajnokság őszi eredményei

Tan-12. B 2-4 Boczor Z., Vili B., Kiss L., Komáromi E., Szrenka T.

Tan-12. A 6-1 Dékány Z. 2x, Papp A 2x, Vili B., Gonda Á.

Tan-13. 5-1 Dékány Z., Rácz L., Vili B., Papp A, Zsova T, Csurgó G.

12. A-13 3-0 Szrenka G. (2), Maróti B.

12. A-12. B 2-0 Gémes J., Maróti B.

12. B -13. 3-0 Szrenka G., Szeles I, Kiss L.

10. A-10. B 3-2 Rácz B. (2), Zöldy P., Szebellédi Á., Csonka D.

11. A-11. B 3-2 Petrivics E, Erhardt G, Cseke A., Kálmán L, Dudás B.

11. B-10. A 0-5 Zöldy P. 2x, Csikota P.,

Kiss Á. 2x

10. B-11. B 2-3 Szebellédi Á, Csonka D., Dudás B, Vojnics M, Kálmán L.

10. A-11. A 2-3 Rácz B, Csikota P, van der Meer Á 2x, Pataki M.

11. A-10. B 2-5 Pataki M., Balogh Á, Finta K 2x, Csonka D. 3x

7. A-8. A 0-3 Nagy M. 2x, Samu B.

8. A-9. B 2-1 Samu B. 2x, Király K.

7. A-9. B 1-2 Horváth R., Balla T., Horváth G.

9. A-9. B 1-4 Velkey M., Horváth G. , Kiss M., Balla T. 2x

9. A-7. A 1-2 Kormányos Á., Leindler D., Laczkó Zs.

9. A-8. A 1-1 Borovszky N., Nagy M.

C csoport: 1. Tan 13-6, 6 pont; 2. 12. B 7-4, 6 pont; 3. 12. A 4-8, 3 pont; 4. 13. 1-11, 0 pont

B csoport: 1. 10. A 10-5, 6 pont; 2. 11. A 8-9, 6 pont; 3. 10. B 5-10, 3 pont; 4. 11. B 9-8, 3 pont

A csoport: 1. 8. A 6-2, 7 pont; 2. 9. B 7-4, 6 pont; 3. 7. A 3-6, 3 pont; 4. 9. A 3-71 pont

Zsova Tamás

Eeeeeeeee

Megfejtethed eme esztelen rejtelmeket, s beteheted e leveleknek szerkesztett helyre: piarfutar@szepi.hu. Esetleg nyerhetsz leplet, melyre jele lett felhelyezve neves kegyesrendnek Szegeden. E lepelbe tested helyezheted, benne enyeleghetsz, de lehetsz helyette felette rendes gyereke eme helynek, melyben fejedbe egyszeregyet vernek. Nem lehetsz rest!

Egyszer lehetett Pesttel szemben ebek kereskedelme.

Ne menj sebesen, s meneteledet messzebb fejezheted be.

Ember, mely embernek vermet termel, helyette eshet bele.

Fedezetmentesen szerzett gebe nyelve mellett s felett leselkedve ne kereskedj.

Fekhelyedet, mely esetben rendesen, esetleg nem rendesen veted meg – kellemesen, esetleg nem kellemesen szenderegghetsz.

Nem lelhetsz szentet, melynek keze ne befele tekeredne.

Eszes enged, esztelen szenved.

Szent hely remek embere rengeteget fejbe vesz s megjegyvez, e cselekedete egyszer lesz befejezve, mely esetben ez ember el lesz temetve.

Csermelylevet emleget szent helyeken, ellenben hegylevet vedel.

Kevesen megvett eledelek leve gyenge.

Cserepes szerkezet rendszeresen megy nedvvel telt veremhez, de egyszer elreped, s ez lesz veszte.

Terpeszkedj, merre fekhelyed leple enged, de ne messzebb.

Megkergetve beteg ebet (mely nem mehet rendesen) egyszerre mellette teremhetsz, de nem nehezebb megtenned ezt egy jellemtelen emberrel, mely meglett esetekkel ellenkezve nem helyesen fecseg.

Fekete eledelel terjedelemben lehet cseppecske, de ereje rengeteg.

Nem távozik	Ügy	Eredetileg zsidónegyed	Feltéve	E napon
Megfejtés (1)	Ábrándozik	Milligramm	Nagy német nemesiő testvérpár	
Fázik			Báró	Nátrium
Betakarít			Hím szarvas-marha	Ház mögötti rész
Erre a helyre			Táplálkozni	
		Helyiség		
		Kérlel		
Angol tojások	Nemesgáz		Asszony (-né) angolul	
	Real Madri focistája		Illusztris	
		Tiltószó		Magad
		Toldalék		Megkevert lap!
Utca	Hármas a pókerben			Méter
	Gyilkol			Basa hasa!
Növény része		Dehogy!	Após	
Megfejtés (2)				

A rejtvényt Márton Imre készítette

Ebben a hónapban a megfejtés a 450 éve született Kalazanci Szent József egy mondasának folytatása. A mondas eleje: „Hogy lehetsz a világ világossága,...” A megoldásokat 2007. december 10-ig kérjük bedobni a gimnázium portájánál elhelyezett szerkesztőségi postaládánkba, vagy elküldeni elektronikus levélcímünkre: piarfutar@szepi.hu. Előző havi rejtvényünk megfejtése: „Semmi sem állítja meg azt, aminek eljött az ideje.” Héjja Szabolcs 9. B osztályos diákunk piáros pólót nyert, amit átvehet a szerkesztőségben. Gratulálunk!

ÚJ PIÁROS PÓLÓK, ÚJ ÁRON!

Fehér: 750 Ft, Színes: 700 Ft, Galléros (pique): 1000 Ft
A régebbi szériák is megvásárolhatók most a fenti akcós áron!

PIARISTA PÓLÓ:
A DIÁKÉVEK ELVISELHETŐ RÉSZÉ...

AKCIÓ

IMPRESSZUM – PIÁR FUTÁR – KIADJA a Dugonics András Piarista Gimnázium a Dugonics András Alapítvány támogatásával. Számlaszám: 10402805-28012423-00000000
SZERKESZTŐSÉG 6724 Szeged, Bálint Sándor u. 14.T: 62/549-090, E-mail: piarfutar@szepi.hu
Lapengedély száma: 2.2.4/1513/2003. Szerkesztőségi ülés minden szerdán 14.30 órától a szerkesztőségben. – **FELELŐS KIADÓ** Pető Gábor SP – **SZERKESZTŐ** Mészáros Ferenc – **FOTÓ** Piti Marcell – **KORREKTÚRA** Mészárosné Szabó Tünde, Papp Attila – **NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS** Férc-Szemes Áron – **MEGJELENIK** havonta, 600 példányban. Kizárólag belső terjesztésre.